

Ta “država”, koja je otpustila Milenka Jovanovića i sudski goni Desimira Stojanova, dovela je industriju guma u Zrenjanin i Indiju (jednu kinesku, drugu japansku). U Zrenjaninu je, izdajući dozvole investitoru bez studije o uticaju na životnu sredinu, prekršila sopstvene ekološke propise. O više od stotinu miliona evra subvencija i oranicama A kategorije koje je poklonila investitorima, drugom prilikom. Kada predsednika države pitate o RTB Boru i smederevskoj Železari, koji je interes Kineza bio da ih kupe, on kaže da se ne razume u ekologiju, ali da im je njihova vlada zabranila zbog zagađenja vazduha da rade u Kini, pa su došli kod nas, i šta ga briga – njihov posao, njihova stvar. Najveće vodoizvorište Beograda, Makiško polje, hoće da pretvore u Karićev Tesla grad, da zagade beogradsku vodu. Na 143 kilometra od Beograda, u blizini Loznice, u planu je rudnik litijuma, Rio Tinto biće proizvođač, zagađiće zemlju, Jadar i Drinu, a premijerka Brnabić govori o “pozicioniranju” Srbije.

Da li su građani spremni da prećute sve ovo? Ili se u Srbiji događa “ekološka pobuna” o kojoj govori Aleksandar Jovanović Ćuta iz Pokreta “Odbranimo reke Stare planine”? Da li je moguće da se svi ti pokreti, zeleni i levičari, neformalne Fejsbuk grupe, inicijative, bitke i straže dogovore i naprave zajedničku političku platformu? Prepoznaje li opozicija ekološku katastrofu koja se događa u Srbiji kao par ekselans političko pitanje, ali i kao važnu temu za ozbiljne promene? Jesu li pijaća voda, čist vazduh i obradiva zemlja u Srbiji postali važniji od Kosova, ulaska u NATO, prijateljstva sa Kinom i Rusijom, evropskih integracija?

Ne dele svi sagovornici “Vremena” Ćutin entuzijazam. Marinika Tepić, potpredsednica Stranke slobode i pravde, i dr Jovo Bakić, sociolog i član GO Radikalne levice, skloniji su uverenju da ljudi niti čuju niti vide šta se događa, dok “ne zaigra mečka pred njihovim vratima”. Pa čak ni tada, uveren je Bakić: “Eto, u Zrenjaninu mečka im je došla na kapiju, ljudi 20 godina nemaju upotrebljivu vodu – i ništa, nisu uzeli pušku da ubiju mečku. Onda čuju da je vlada dala grdan novac Kinezima za tu fabriku guma, i opet ništa (75 miliona evra subvencija plus 95 hektara zemljišta). Imamo, dakle, situaciju da sirotinja, a 50 posto ljudi ima ispod 300 evra platu (da ne govorim o penzijama), plaća porez, a vlada od tog poreza daje pomoć bogatim kompanijama da zatruju zemlju i vazduh. Pa to nije normalno! Čovek očuvanog zdravog razuma bi uzeo neko oruđe koje ima i otišao da se obračuna sa ljudima koji su mu to uradili!”

Mariniki Tepić je krivo što se na pitanje zaštite životne sredine gleda kao na aktivizam mladih gorana: sačuvajmo parkić, zaštitimo žbun... Međutim, reč je, kako kaže, o pitanju opšte bezbednosti: ne postoji ništa preče od vode, zemlje, vazduha, to je život. U poslednje vreme i vlast je shvatila da je atraktivno spominjati je, zbog poglavlja 27 pretpristupnih pregovora sa EU, ali sem promene parametara za klasifikaciju kvaliteta vazduha, vlast ne

pokazuje interesovanje za druge aktivnosti. Kada govori o nemaru, bahatosti i aroganciji ove vlasti, Tepić ne misli da će neko u SS uniformi da vam uđe u kuću i stavi žutu traku, ali će doći, dopašće mu se vaša njiva, vaša šljiva, vaša ruda, vaša nafta na imanju, gde će da zabode pumpu i uništi vam imanje.

Otprilike je tako bilo kad je kompanija Zijin Mining Group 2018. godine preuzela većinsko vlasništvo u Rudarsko-topioničarskom basenu Bor. To što su jutra u Boru takva da se ni sunce ni nebo ne vide od oblaka dima, samo je jedan od problema koji imaju građani Bora i meštani okolnih sela. Dolazak kineske kompanije nije samo drastično povećao zagađenje vazduha, u okolnim selima su popucale kuće, presušili bunari, a meštani su uvereni da se to dogodilo zbog podzemnih miniranja i izgradnje novog rudnika.

Marinika Tepić o sudbini Bora govori podsećajući na sporazum i ugovor sa Kinezima:

“Sa Kinezima postoji međudržavni sporazum koji ih štiti kao bele medvede. Videla sam Ugovor o strateškom partnerstvu za RTB Bor. Od 5. ili 6. stranice postoje u nizu krivična dela jedna za drugim, odnosno pristajanje države na nešto na šta ne bi smela da pristane, bilo da su to radnička ili ekološka pitanja... Ugovor koji je Aleksandar Antić potpisao je prepun krivičnih dela, ali oni imaju taj kišobran sporazum između Srbije i Kine, međudržavni, i zapravo im ne možete ništa. I tu Vučić može da kaže – Izvinite, to je ratifikovao parlament. Ne postoji njegov potpis na tome, kao što na direktnom ugovoru postoji Antićev potpis. Takvi sporazumi su u rang zakona.”

Pulmolog dr Dejan Žujović, sa svojim Pokretom “Za sve moje ljude”, onedavno na političkoj sceni, pomalo je ljut na opozicione stranke koje uglavnom ne prepoznaju ekologiju kao temu koja bi mogla da bude spona između stranaka, pokreta, inicijativa, ali i pojedinaca u udruživanju u jedan opozicioni blok. Što zbog starih nesporeda, što zbog toga što i same stranke formirane u onom tradicionalnom smislu na ekologiju gledaju kao i na kulturu: treba da je tu, kao začim, ali bez preterivanja. Žujović planira da izađe na izbore u Kosjeriću, kaže da je skoro svakog vikenda tamo i da još nije video kolege iz opozicije. “Momenat za udruživanje bila je Rakita, kada je Pokret ‘Odbranimo reke Stare planine’ imao sjajnu akciju spasavanja Rakitske reke iz cevovoda. Niko nije branio nijednoj političkoj stranci, pokretu, da prisustvuje tu, ali sav taj aktivizam političkih stranaka svodi se na pojedince, emisare. Nije dovoljno da iz stranke dođe potpredsednica (Marinika Tepić, prim. n.) i da kažete: ‘Mi smo bili tu, učestvovali smo u tome.’ Niste. Bez pedesetoro, stotinu, pet stotina vaših članova niste učestvovali u odbrani Rakite. Opozicija propušta velike prilike. Verovatno zbog prirode svog posla, prepoznao sam ugroženost društva i od korone i od zagađenosti životne sredine u kojoj živimo. Kad vam se dogodi atak na zdravlje, nema dalje. Ljude treba podsećati na to stalno. U poslednje vreme mnogo se govorilo o zagađenom vazduhu i ljudi su

ga postali svesni", kaže Žujović.

Da su ljudi zainteresovani i ekološki osvešćeni, iskustvo je Inicijative "Ne davimo Beograd". Taj pluralizam pokreta, inicijativa, neformalnih grupa koje se bave ovom problematikom baš govori o tome, kaže u razgovoru za "Vreme" Dobrica Veselinović iz Inicijative NDB. "Iza svih tih organizacija stoje zapravo jedno razumevanje i saradnja. Već deset godina mi radimo s različitim građanskim pokretima i inicijativama, od Vojvodine do Rakite", dodaje on.

Problem, međutim, nastaje pred izbore. Ne postoje dovoljna zrelost i spremnost da nastupe kao jedinstven front. "Imamo slučajeve da su organizacije na lokalnu uspevale da uđu u lokalne parlamente kao nezavisne inicijative. Postoji želja da se napravi otklon od tradicionalnih političkih aktera, jer su oni puno puta izneverili interese građana, do sada niko nije radio ništa drugačije od njihovih prethodnika. Građani koji žele da se organizuju kažu da su i DS i SNS, i SPS pre njih, sve isto radili, radilo se sistematski na uništavanju životne sredine, i ne veruju im", objašnjava Veselinović.

Nepoverenje građana u političke stranke i političare koji su već bili na vlasti opšte je mesto, začeto još ranih devedesetih, na koje podseća i Bakić kad kaže da se ni sada, kao ni tada, nije baš jasno znalo ko je opozicija, jer je trgovina ispod žita sa Slobodanom Miloševićem vrlo brzo počela: "Današnji autoritarni vođa za svake sledeće izbore ima svoje adute u takozvanoj opoziciji. To može biti Šapić, kao što je bio na prethodnim izborima, pa Stamatović, takođe. U ovoj opoziciji se ne zna ko će kad sa Vučićem napraviti posao." Bakić, pun nepoverenja prema predstavnicima sadašnje opozicije, posebno onima koji su bili na vlasti, insistira da je najvažnije da se razbistri ko je ovde opozicija i ko je šta radio dok je bio na vlasti. Podseća na Zakon o izvršiteljima koji je donet 2011. godine, dakle pre Vučićeve vlasti, kao i da Rio Tinto obavlja istraživanja litijuma u Srbiji od 2004. godine: "A ko je bio tad na vlasti, ko su ljudi iz akademskog sveta koji su radili projekte za Rio Tinto, koliko su bili plaćeni i kolika je njihova odgovornost? Mnogo je tu licemerja i oko toga će se svakako neke snage objedinjavati. Jedno je kad se građani dignu, pobune jer su uplašeni za sopstveno zdravlje i život, za vazduh koji udišu i vodu koju piju, a drugo kada krene politička instrumentalizacija neke teme. Zabrinjava što se građani nedovoljno bune", kaže Bakić.

Izvor: vreme.com